

is. — A tizennégy évet átívelő feljegyzések (1936—1950) háttérben ott húzódik a korszak minden feszültsége: társadalmi ellentétek, bombázás, megszállás, menekülés, nemzeti ellenállás, pénzhiánya, alkohol, szomszédos és távoli népek problémái. Jézus azt kívánja egyre sürgetőbben, hogy Gabriella mindezt Vele együtt élje meg, legyen testvérei számára az Ő kedvessége, szeretete, békéje és sugárzó mosolya. — Igényes ez a misztika, hétköznapi kemény aszkézist kíván: benső elszakadást, függetlenséget a föld minden javától, teljes benső megtagadást, olykor külső vezeklést, és az észrevétlenül áldozatok szakadatlan sorát. . . A szívében hang nélkül szóló Krisztus — úgy tűnik — szinte soha nincs megelégedve, mindig többet, bensőségebbet, mélyebbet, teljesebbet kíván, — de a szerető szív alázatával, már-már könyörgve. Gabriella élete is így a „soha-meg-nem-elégedés” himnuszává válik. „A szeretet soha nem mondja: elég!” Gabriella feladata: „boldoggá tenni azokat, akik közé Én helyeztelek” (692). Ne legyen szerzetes, ne tegyen fogadalmat, éljen úgy, mint mások, „csak” legyen egészen és fenntartás nélkül Jézusé. „Téged azért hívtalak, hogy Velem bensőséges kapcsolatban élj, hogy megmutasd az embereknek, milyen egyszerű és milyen örömteli ez az élet” (354). — A benső Hang stílusa egyszerű, hallgatója gondolkodásmódjához, élethelyzetéhez alkalmazkodik. Véleményünk szerint nem volt szükség ezeket a természetes emberi egyszerűséggel kimondott szavakat lapszerű összefoglaló mottókkal „továbbfordítani”. Ez a „kategóriákba, szabatos fogalmakba való beleszorítás” megszünteti a párbeszédet élénkségét, spontán közvetlenségét.

Ettől eltekintve nagy elismeréssel kell szólnunk a könyv szerkesztéséről, áttekinthetőségéről, nyomdatechnikai kivitelezéséről. A szerető gondosság Őti rápecsétjét minden oldalára. — Olvasását Daniel Rops ezekkel a szavakkal ajánlja: „Hogy Krisztus valóban beszélt-e ehhez a lélekhez, azt megmondani nem az egyszerű olvasóra tartozik. De az bizonyos, hogy ez a lélek Benne élt Krisztusban, és visszasugároz reánk valamit az Ő Fényéből.” És mi mára van szükségünk?

Puskely Mária

Raissa Maritain: Nagy barátságok (Les grandes amitiés). Fordította: Rozorné Jávor Tünde; a verseket fordította: Dr. Kerekes Károly.

Jacques Maritain: A filozófia alapelemei (Eléments de Philosophie). Fordította: Dabóci Mária. Szent István Társulat, Budapest, 1986. 448 o.

A Szent István Társulat a Horváth Sándor-Emlékkönyv után ezzel az újabb kötettel lepi meg a magyar olvasóközönséget. A kettő egymással összefügg, nemcsak mert Dabóci Mária neve kapcsolja őket össze, hanem azért is, mert ismét a tomizmus ismertetéséről van szó.

Jacques Maritain századunk első felében az újjáéledt francia tomizmusnak egyik legjelesebb képviselője és terjesztője volt. Felesége, Raissa maga is részt vett férje szellemi viaskodásában és munkájában. Az itt lefordított művében férje igazságkereső életútját vázolja. Maritain, aki protestáns volt, 1906-ban katolizált, felesége pedig megkeresztelkedett. A magyar fordítás jól adja vissza Raissa Maritain könnyed, művészi, érzékeny stílusát.

Maritainnek a filozófiai alapelemekre vonatkozó írása tulajdonképpen kezdőknek készült, de épp ezért értékes, ha a skolasztikát meg akarjuk ismerni. Főleg manapság, amikor a filozófiai eszmefuttatásokban a világos gondolatok helyett határozatlan, elmosódott fogalmakkal, vagy inkább képekkel találkozunk és szabatos meghatározásokra alig akadunk. Dobóci Mária fordításért is, az előszaváért is elismerés illeti.

A Vatikáni Zsinat záróülése után, az aulát elhagyva, az egyik teológus megjegyezte: végre eltemettük a skolasztikát! Nem volt igaza, de jellemző arra, ami a Zsinat után történt. A Zsinat a papnevelésről szóló határozatában kiemeli a mindig érvényes filozófiai örökség fontosságát és azt kívánja, hogy a papnövendékek a spekulatív teológia tanulmányozásában a mestert, Aquinói Szent Tamást kövessék (15—16); a keresztény nevelésről szóló nyilatkozat pedig a katolikus egyetemeknek az egyháztanfi-

tók, főleg Aquinói Tamás műveinek a tanulmányozását ajánlja (10). A Zsinat után viszont — és ezért nem szabad magát a Zsinatot hibáztatni — sokan mindent megtettek, hogy a skolasztikát, nevezetesen a tomizmust diszkreditálják. Ez bizonyos mértékben érthető, mert a század elején az Egyház főképpen a tomizmus segítségével hártotta el a modernizmus veszélyét. Nos a modernizmus, ha más formában is, ismét újjáéledt. Sok teológus gyakorlatilag magáévá teszi a Kant-féle konceptualizmust, és a metafizikai ismeret eleve lehetetlennek tartja. Márpedig Szt. Tamás filozófiája, melyet a teológia szolgálatába helyezett, metafizikai alapokon nyugszik. Ha tehát a tomizmust kiiktatjuk, az Egyházat a modernizmus elleni küzdelmében egyik leghatékonyabb fegyverétől fosztjuk meg. Ezért fontos, hogy a katolikus értelmiséget a skolasztikával, nevezetesen a tomizmussal kapcsolatba hozzuk.

Amikor fiatal koromban tanulmányaimat Franciaországban végeztem, többször volt alkalmam Maritaint hallgatnom. Gyakran ellátogatott domonkos barátaihoz, részt vett vitáinkon. Kedves, megközelíthető ember volt. Amikor megtudta, hogy a lektorátusi dolgozatomat a szubszisztenciáról készítem, odajött hozzám, egyszerű kispaphoz és segítségét ajánlotta fel. Nemcsak tudása, hanem lelkesedni és lelkesíteni tudó egyénisége is lenyűgöző hatással volt ránk. Mintha filozófus és költő lett volna egy személyben. Emiatt sokan félre is ismerték. Egyik előadása kezdetén, mellettem ülő társam — aki először hallgatta Maritaint — odasúgta: ilyen szépen fésült, hullámos haj aligha takar sok filozófiai gondolatot. A konferencia végén becsületesen visszavonta véleményét: úgy látszik, a hajnak még sincs döntő szerepe a filozófiában — jegyezte meg mosolyogva. Maritain mégsem volt száraz filozófus, világtól elzárkózó szobatudós, hanem látnok, aki ismerte kora bajait, szellemi útvesztőit és orvoslásukat Aquinói Szt. Tamás teológiájában vélte felfedezni.

E gyönyörű kiállítású magyar könyv is segítségére lehet mindazoknak, akik keresik az igazságot és akik még mernek hinni benne!

Mehrle Tamás

Zs o l o z m á s k ö n y v h í v e k s z á m á r a . Fordította: P. Farkasfalvy Dénes O. Cist. OMC, Bécs, 1986. 1024 o.

Évek óta várják már a magyar papság és a zsolozsmázó hívek a teljes magyar breviárium megjelenését s most váratlanul külföldről kapnak egy izléses, szép kötésű és formájú, bibliapapíron, kétszínben készült ezer oldalas, mégis könnyen kezelhető kötetet. A Rómában és Amerikában élő tudós és sokoldalú ciszter: P. Farkasfalvy Dénes lepett meg bennünket vele, aki a fordítás munkáját végezte, a kiadás a bécsi OMC érdeme. Farkasfalvy természetesen felhasználta korábban megjelent zsolttár-(1975) és himnuszfordítását (1984), melyek műfordítói készségét már elárulták. Talán meglepő, hogy mindez egy ember munkája, aki sokszor merész rövidítéseket és tömörítéseket választ, kétségtelenül a magyar nyelv szellemének megfelelően. A kötet, mint címe mondja: a „hívek számára” készült, de a papok is használhatják. A himnuszokat és a bibliai énekeket minden imádságos óránál megismétli és így mentesít sok kereséstől és forgatástól.

A megjelent kötet természetesen kis csalódást is jelenthet azok számára, akik a teljes magyar breviáriumot várták, mert az új római beosztást követve csak a zsolttárakat és kantikumokat közli a himnuszokkal, antifónákkal, rövid olvasmányokkal és könyörgésekkel; a nagy ünnepeket és vasárnapokat; az időszakokra egy közös formulát; ugyanígy a kommunékat. Közli viszont a hétköznapi szentírási olvasmányainak lelőhelyeit is. Várjuk a beigéret olvasmányos füzeteket, melyek esetleg az egyes időszakok egyéb részleteit is közölhetnék. Reméljük, hogy a külföldi példák nyomán a magyar egyházi irodalom „klasszikusait” is felöleli majd.

Farkasfalvy zsolttár- és himnuszfordításairól a szakemberek részben már nyilatkoztak. Egyszerűségét, szépségét és eredetiségét, szívből kívánjuk, a használat folytán tapasztalják meg az imádkozók.